

Spotkanie w Stambule: maksymalistyczne żądania Kremla

Marek Menkiszak, Witold Rodkiewicz

2 czerwca w Stambule odbyło się drugie spotkanie delegacji Rosji i Ukrainy w ramach zainicjowanych przez administrację Donalda Trumpa negocjacji na temat zakończenia wojny. Strony wymieniły się na nim swoimi warunkami zawieszenia broni. Rosyjskie memorandum składa się z trzech części: zasad uregulowania pokojowego, warunków zawieszenia broni oraz kolejności procedowania.

Warunki zawieszenia broni przedstawiono w dwóch wariantach. Pierwszy to wycofanie się sił ukraińskich z całego obszaru czterech formalnie anektowanych przez Rosję obwodów (donieckiego, ługańskiego, chersońskiego i zaporoskiego). Drugi przewiduje cały szereg kroków, w tym m.in.: zakaz ruchów wojsk ukraińskich (poza wycofaniem się ich na uzgodnioną odległość od rosyjskiej granicy), zaprzestanie mobilizacji i rozpoczęcie demobilizacji armii; wstrzymanie wszelkiej zagranicznej pomocy wojskowej dla Kijowa, gwarancje rezygnacji Ukrainy z działań dywersyjnych i sabotażowych, wzajemna amnestia dla więźniów politycznych, zniesienie stanu wojennego na Ukrainie, ogłoszenie terminu wyborów prezydenckich i parlamentarnych (nie później niż 100 dni od zniesienia stanu wojennego), podpisanie porozumienia o wypełnieniu warunków pokoju (wymienionych w pierwszej części dokumentu). Te ostatnie obejmują 12 punktów, w których mowa m.in. o uznaniu rosyjskich aneksji, neutralnym i bezatomowym statusie Ukrainy, jej demilitaryzacji, zapewnieniu praw ludności rosyjskojęzycznej oraz zniesieniu sankcji nałożonych na FR (szerzej zob. Aneks).

Przedstawione przez stronę rosyjską warunki pokoju świadczą o podtrzymywaniu przez Moskwę maksymalistycznych żądań wobec Kijowa. Jej celem jest pozorowanie dobrej woli w celu zapobieżenia nowym amerykańskim sankcjom. Wysuwając żądania nie do przyjęcia dla Ukrainy, Rosja chce doprowadzić do fiaska rozmów i zniechęcić prezydenta Trumpa do kontynuowania (ograniczonego) wsparcia USA dla Kijowa. W perspektywie ma to maksymalizować szanse realizacji agresywnych planów Moskwy, głównie na drodze zbrojnej.

Komentarz

- Rosyjskie warunki stanowią powtórzenie – w skróconej i ogólniejszej formie – tych, które Rosja wysunęła w czasie rokowań z Kijowem w Stambule wiosną 2022 r. (zob. [\(Nadal można\) wygrać wojnę z Rosją. O kontrstrategii Zachodu wobec Moskwy](#)), ale z rozszerzonym katalogiem żądań dotyczących polityki wewnętrznej Ukrainy, zawierającym m.in. wymóg przeprowadzenia wyborów. Podobnie jak siedmiopunktowa lista warunków pokoju ogłoszona przez Władimira Putina w czerwcu 2024 r. (zob. [Kapitulacja Ukrainy](#),

finlandyzacja Europy: groźby i „oferty” Rosji) uwzględniają one również rosyjską okupację większości obszaru czterech ukraińskich obwodów.

- Najistotniejsze w rosyjskich żądaniach jest odrzucenie – proponowanego przez administrację Trumpa i Kijów – bezwarunkowego zawieszenia broni jako wstępu do dalszych rozmów na temat uregulowania konfliktu. Moskwa uzależnia zawieszenie broni od uprzedniej zgody Kijowa na jej warunki pokoju.
- Przedstawione przez Rosję zasady uregulowania oznaczałyby pozbawienie Ukrainy suwerenności poprzez wprowadzenie poważnych ograniczeń dotyczących jej polityki zagranicznej (neutralność, zakaz zawierania sojuszy i współpracy wojskowej z państwami trzecimi) i wewnętrznej (polityka językowa i wyznaniowa, zakaz działalności partii „nacjonalistycznych”). Zwraca uwagę zwłaszcza żądanie zabezpieczenia pełni praw, wolności i interesów etnicznych Rosjan i tzw. osób rosyjskojęzycznych, co otwiera drogę do permanentnej ingerencji w ukraińską politykę wewnętrzną. Z tych powodów żądania te są niemożliwe do przyjęcia dla Kijowa i wspierających go państw zachodnich.
- Rosyjskie warunki zawieszenia broni pozornie zawierają możliwość wybrania przez Kijów jednego z dwóch wariantów, przy czym pierwszy z nich ogranicza się do wycofania wojsk ukraińskich z czterech formalnie anektowanych przez FR obwodów. Niemniej jednak zawarty w trzeciej części rosyjskiego memorandum opis dalszego procedowania wiąże zawieszenie broni zarówno z procesem wycofywania wojsk ukraińskich, jak i realizacją wspomnianego pakietu warunków, a zarazem stawia wymóg zakończenia obydwu procesów w ciągu 30 dni.
- Rosyjski dokument potwierdza, że Moskwa nie jest zainteresowana szukaniem kompromisowego rozstrzygnięcia w wojnie z Ukrainą, lecz pragnie jedynie stworzyć pozory dobrej woli i chęci negocjacji, aby uniknąć dalszych amerykańskich sankcji. Liczy przy tym, że prezydent Trump obwini za brak postępu w rozmowach pokojowych stronę ukraińską i zaprzestanie dostarczania wszelkich form amerykańskiej pomocy dla Kijowa, zwłaszcza współpracy wywiadowczej.

Aneks. Rosyjskie warunki pokoju (tłumaczenie części pierwszej dokumentu)

Główne parametry ostatecznego uregulowania konfliktu:

1. Prawnomiędzynarodowe uznanie wejścia w skład FR Krymu, DRL [Donieckiej Republiki Ludowej], ŁRL [Ługańskiej Republiki Ludowej], obwodów zaporoskiego i chersońskiego; pełne wycofanie z ich terytorium jednostek SZU [Sił Zbrojnych Ukrainy] i innych zmilitaryzowanych ukraińskich formacji;
2. Neutralność Ukrainy zakładająca wyrzeczenie się przez nią przyłączania się do sojuszy wojskowych i koalicji, a także zakaz działań wojskowych państw trzecich na Ukrainie i rozmieszczania tam zagranicznych formacji zbrojnych, baz wojskowych i infrastruktury wojskowej;
3. Zakończenie obowiązywania i zakaz zawierania w przyszłości międzynarodowych traktatów i porozumień, które nie są zgodne z punktem 2. niniejszego Rozdziału;

4. Potwierdzenie statusu Ukrainy jako państwa nieposiadającego broni jądrowej i innych rodzajów BMR [broni masowego rażenia] wraz z ustanowieniem bezpośredniego zakazu ich przyjmowania, tranzytu i rozmieszczania na terytorium Ukrainy;
5. Ustanowienie maksymalnej liczebności SZU i innych formacji zbrojnych Ukrainy, maksymalnego pułapu posiadanego uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz ich dopuszczalnych parametrów; rozwiązanie ukraińskich formacji nacjonalistycznych w składzie SZU i Gwardii Narodowej;
6. Zapewnienie pełni praw, wolności i [poszanowania] interesów ludności rosyjskiej i rosyjskojęzycznej; nadanie językowi rosyjskiemu statusu [języka] oficjalnego;
7. Ustawowy zakaz heroizacji oraz propagandy nazizmu i neonazizmu, rozwiązanie organizacji i partii nacjonalistycznych;
8. Zniesienie wszystkich istniejących i wyrzeczenie się wprowadzenia nowych sankcji gospodarczych, zakazów i środków restrykcyjnych pomiędzy Federacją Rosyjską a Ukrainą;
9. Regulacja zbioru problemów związanych z połączeniem rodzin i osobami przesiedlonymi;
10. Wyrzeczenie się wzajemnych roszczeń w związku ze szkodami spowodowanymi działaniami wojennymi;
11. Zniesienie ograniczeń wobec UCP [Ukraińskiej Cerkwii Prawosławnej Patriarchatu Moskiewskiego];
12. Stopniowe przywrócenie stosunków dyplomatycznych i gospodarczych (w tym tranzytu gazu), połączeń komunikacyjnych i innych, w tym z państwami trzecimi.